

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Съвета (Евратом) за създаване на Общностна рамка за ядрена безопасност“

COM(2008) 790 окончателен — 2008/0231 (CNS)

(2009/С 306/13)

На 30 януари 2003 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 31 от Договора за Евратом, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за директива (Евратом) на Съвета за определяне на основните задължения и общите принципи в областта на безопасността на ядрените инсталации“

„Предложение за директива (Евратом) на Съвета за безопасно управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци“

(COM(2003) 32 final — 2003/0021 (CNS) — 2003/0022 (CNS)).

Комитетът представи становището си на 26 март 2003 г.

На 4 юни 2009 г. Европейската комисия реши да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно изменената версия на една от тези директиви:

„Предложение за директива на Съвета (Евратом) за създаване на Общностна рамка за ядрена безопасност“

за да получи коментарите на Комитета под формата на становище, допълващо това от 26 март 2003 г.

Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 20 май 2009 г. (докладчик: г-н DANTIN).

На 454-тата си пленарна сесия, проведена на 10 и 11 юни 2009 г. (заседание от 10 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 100 гласа „за“ и 3 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Днес интересът към ядрената енергия се възвръща по икономически причини, свързани с диверсификация на източниците за доставки и намаляване на емисиите на парникови газове.

1.2 Високо ниво на безопасност и образцова прозрачност са условията за съществуването и развитието на ядрената енергетика.

1.3 Във връзка с това Комитетът приветства директивата и счита, че тя е от важен технически и стратегически интерес с оглед на безопасността на населението, работниците в ядрения сектор и околната среда и същевременно предоставя на държавите-членки сами да решават дали да използват или не този вид енергия.

1.4 ЕИСК отчита факта, че ядрената енергетика ще се развива също извън границите на Европейския съюз, понякога в държави, в които технологичната култура и културата на управление на рисковете не са така добре развити, както в държавите-членки. При това положение Комитетът желае ЕС да играе водеща роля и да има какво да предложи в областта на ядрената безопасност извън своята територия по подобие на това, което беше осъществено по „пакета за климата“.

1.5 Ядрената безопасност трябва да бъде „**обществено благо в световен мащаб**“ поради факта, че последствията на една

ядрена авария върху населението и околната среда могат да се проявят далеч извън границите на държавата, в която тази авария се е случила. За тази цел, като прави **задължително** спазването на своя територия на основните принципи на безопасност, одобрени от всички държави в рамките на МААЕ (Международната агенция за атомна енергия), което е и предмет на директивата, Европейският съюз се поставя в позиция, при която може да изнася „своя модел на безопасност“ извън границите си.

1.6 Комитетът счита, че най-добър е подходът, при който държавите-членки се задължават да създадат напълно независими национални органи по въпросите на безопасността, като отговорността за безопасността се възлага единствено на притежателите на лицензии и се осигурява прозрачност на информацията по тези въпроси, и поради това желае този аспект на директивата да бъде запазен и подходът да изисква винаги много високо ниво на отговорност.

1.7 ЕИСК се отнася с голямо внимание към въпросите, свързани с придобиването, поддържането и развитието на квалификация в държавите-членки, по-специално в тези от тях, които нямат опит в областта на ядрената енергетика или са с малък опит. Тези държави-членки трябва да се заемат незабавно с решаването на този въпрос, по-специално като разработят необходимите програми за профилирано обучение. Освен това ЕИСК предлага да се помисли за европейско сертифициране на квалификацията за работа в областта на ядрената енергетика и обученията да обхващат както техническото, така и здравното управление на последиците от ядрените аварии.

1.8 Комитетът подчертава, че безопасността е също въпрос на индустриална култура и на поведение и не може да бъде сведена до изготвянето на правила и ограничения при експлоатацията.

2. Въведение

2.1 Ядрената индустрия в Европейския съюз се разви бурно след кризата от 1973 г. и много бързо възникна необходимост от хармонизиране на практиките за безопасност.

2.2 В резолюцията на Съвета от 22 юли 1975 г. относно технологичните проблеми на ядрената безопасност⁽¹⁾ се признава, че Комисията играе роля на катализатор на международните инициативи в областта на ядрената безопасност.

2.3 През 1992 г. Съветът прие втора резолюция⁽²⁾, с която прикани държавите-членки да продължат и увеличат своите усилия за хармонизиране на въпросите, свързани с безопасността. В своето решение C-29/99 от 10 декември 2002 г. Съдът на Европейските общности потвърди правомощията на Общността да законодателства в областта на ядрената безопасност.

2.4 На 30 януари 2003 г., в съответствие с член 31 от Договора за Евратом, Комисията предложи директива относно безопасността на ядрените инсталации⁽³⁾, по която Комитетът публикува становище⁽⁴⁾.

2.5 Поради липса на мнозинство Съветът не прие тази директива, но съгласуването на усилията продължи, по-специално посредством създаването на „групата за ядрена безопасност“ през 2004 г.

2.6 Понастоящем Комисията възнамерява да даде нов тласък и да обърне по-голямо внимание на създаването на общностна рамка за ядрена безопасност.

3. Цели, подход и основно съдържание на новия проект за директива

3.1 Общата цел на предложението е установяване, поддържане и непрестанно подобряване на ядрената безопасност в Общността и засилване на ролята на регулаторните органи. Неговото приложно поле обхваща проектирането, избора на площадка, изграждането, поддържането, експлоатацията и извеждането от експлоатация на ядрените инсталации, дейности, при които е целесъобразно да се отчете безопасността в съответствие със законодателната и регулаторната рамка на съответната държава-членка. **Правото на всяка държава-членка да използва или да не използва ядрената енергия в своя енергиен микс се признава и се спазва напълно.**

⁽¹⁾ ОВ С 185, 14.8.1975 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ С 172, 8.7.1992 г., стр. 2.

⁽³⁾ COM(2003) 32 окончателен и COM(2004) 526 окончателен (пре-разгледана версия).

⁽⁴⁾ ОВ С 133, 6.6.2003 г., стр. 70—74.

3.2 Подходът, възприет в директивата относно ядрената безопасност, предвижда интегрирането в общностното законодателство на поредица от принципи за безопасност, включени в подписаната от всички държави-членки Конвенция на МААЕ, към които са добавени допълнителните изисквания за безопасност по отношение на новите ядрени реактори.

3.3 Целта е да се **направят обвързващи** международно признати принципи за безопасност (МААЕ, Конвенцията за ядрена безопасност, Западноевропейската асоциация за ядрено регулиране (WENRA)...), които понастоящем **се прилагат на доброволна основа.**

4. Общи бележки

4.1 Понастоящем в Европейския съюз енергията, получена от ядрен синтез, представлява около 14,6 % от консумираната първична енергия и 31 % от производството на електроенергия. За държавите-членки, които я използват (петнадесет⁽⁵⁾ от двадесет и седем), тя е източникът на енергия с най-стабилна цена, генериращ най-малко емисии на CO₂. Нейното използване обаче поражда разногласия в някои от държавите, които я използват, и още по-дълбоки разногласия в държавите-членки, които не са я включили в своя енергиен микс, именно поради страх от радиоактивно замърсяване в резултат на евентуални нарушения на безопасността и управлението на радиоактивните отпадъци.

4.2 В съответствие с перспективите, изложени в становището на Комитета относно „*Въпросите, свързани с използването на ядрена енергия за производство на електроенергия*“⁽⁶⁾, днес интересът към ядрената енергия се възвръща заради икономическата изгода от нея и намаляването на емисиите на парникови газове (политика за опазване на климата). Някои от държавите-членки на ЕС, които се бяха отказали от ядрената енергия, понастоящем преразглеждат своите решения.

4.3 За да бъде прието от гражданите, това възраждане на ядрената енергетика предполага постигане на възможно най-високо ниво на безопасност.

4.4 Това глобално възраждане поставя по нов начин въпроса за ядрената безопасност, по-специално за нейната организация и контрол. **Ядрената безопасност трябва да бъде „обществено благо в световен мащаб“.** Следователно **отговорът трябва да бъде „в световен мащаб“**, тъй като рисковете, свързани с ядрената енергия, не са само в границите на държавите, които използват тази технология.

4.5 Европейският съюз може да играе централна роля за напредъка към постигането на тази цел, с оглед на използването на ядрена енергия на своя територия и опита си в промишлеността. **Европейският съюз може да даде пример, както прави това по отношение на климата, като започне да обединява своите собствени правила и организации за безопасност, откривайки и преодолявайки препятствията по пътя към тази цел.**

⁽⁵⁾ Германия, Белгия, България, Испания, Финландия, Франция, Унгария, Литва, Нидерландия, Чешка република, Румъния, Обединено кралство, Словакия, Словения, Швеция.

⁽⁶⁾ ОВ С 110, 30.4.2004 г., стр. 77—95.

4.6 Във връзка с това представената от Комисията директива се появява в подходящ момент. Европейският икономически и социален комитет я приветства и счита, че тя е от голям технически и стратегически интерес за безопасността на населението, работниците в ядрената промишленост и околната среда както в държавите-членки, направили избор в полза на ядрената енергия, така и в тези, които са се отказали от нея.

4.6.1 Комитетът одобрява новия подход на Комисията, който с цел постигане на по-широк консенсус, възлага цялата отговорност на държавите-членки и техните национални регулаторни органи. Държавите-членки имат различна история, организации и практики и подходът, който се състои в това те да бъдат задължени да спазват общи правила, изготвени в рамките на МААЕ, да създадат истински независими регулиращи органи и да възложат цялата отговорност на притежателите на лицензи без право да бъде делегирана отговорността, понастоящем, без съмнение, е най-приемливият за всички страни и най-добре гарантира безопасността на инсталациите.

4.6.2 Комитетът счита също, че тази директива представлява етап от процеса на подобряване на безопасността. Необходимо е непрестанно и последователно обсъждане, за да се разберат и отчетат промените, допълненията и измененията, които биха могли да се наложат с оглед на евентуалното развитие на условията, техниките и организационните концепции.

4.6.3 Комитетът приветства факта, че както в „Основните разпоредби“, така и в член 5 на разглеждания документ се обръща особено внимание на прозрачността и достоверността на информацията, предоставяна на населението в рамките на процесите на вземане на решения. В този смисъл Орхуската конвенция⁽⁷⁾ относно достъпа до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъпа до правосъдие по въпросите, свързани с околната среда, може да послужи като отправна точка за участниците в гражданското общество.

4.6.4 В допълнение към гореизложеното и към съдържанието на проекта за директива следва да се отчете и възприеме фактът, че безопасността е нещо повече от обикновен сбор от технически и индустриални правила. Тя е също въпрос на **култура**, на съвкупност от практики, които поставят грижата за безопасността на централно място, и освен необходимото спазване на процедурите, подтиква към непрестанно търсене на начини за повишаване на безопасността и установяване на вътрешните и външните фактори, които могат да представляват заплаха за нея. Тази култура не се изгражда за един ден и за да стане напълно ефикасна, тя трябва да бъде грижа както на индустриалците, така и на операторите, на регулаторите и политиците, вземащи решения.

4.7 Развитието на безопасността може да се сблъска с ограничени квалификации в областта на ядрените енергийни технологии, които се дължат по-специално на недостатъчен опит и умения, както и на недостатъчно подходяща научна и техническа

среда. Поради това трябва да се положат големи усилия в областта на обучението⁽⁸⁾. Биха могли да се осъществят вътрешноевропейски трансфери на теоретични и практически знания и да се вземат мерки за подкрепа, за да се отговори по-добре на изискванията в областта на обучението и човешките ресурси, определени по-специално в членове 4, 7 и 9. Трябва да се върви към европейско сертифициране на програмите за обучение, квалификациите и уменията в областта на експлоатацията и ядрената безопасност.

4.8 Европейският форум за ядрената енергия, създаден от Комисията и подкрепен от Съвета през март 2007 г., обединява високопоставени представители на публичните власти, членове на Европейския парламент, **представители на Европейския икономически и социален комитет**, представители на производителите на електроенергия, на ядрения сектор, на потребителите, на финансовия сектор и на гражданското общество. Той е едновременно място, където е събран експертният опит и се провежда дебат относно възможностите и рисковете, свързани с ядрената енергия. През януари 2009 г. той отправи определен брой предложения и коментари⁽⁹⁾ относно проекта за директива и Комитетът счита, че те трябва да бъдат взети под внимание както поради своето качество, така и поради значението, което имат.

5. Специфични бележки

5.1 Приложно поле и съдържание на директивата

Комитетът приветства позоваването на основните принципи на безопасността (SF-1, 2006 г.) на МААЕ и изискванията на Конвенцията за ядрена безопасност, но държи да се уточни кои елементи на тези основни принципи отговарят точно на предмета на настоящата директива. Това би трябвало да бъде направено под формата на **Приложение към директивата**, представено в точка 6 на настоящото становище и оформено като приложение. Това ще направи по-ясен проекта за директива и същевременно ще даде възможност да се опростят някои от членовете, които се съдържат в него.

5.2 Член 1

Комитетът предлага в параграф 1 да бъде включен по-ясен текст: *С настоящата директива „се цели да се установи европейска регулаторна рамка за ядрената безопасност, която да определя основните принципи, на които трябва да отговарят законите и подзаконовите актове в областта на ядрената безопасност, приети в държавите-членки, с цел поддържане и постоянно повишаване на ядрената безопасност в Общността и повишаване на ролята на регулаторните органи“.*

5.3 Член 2

5.3.1 Определение (1) „ядрена инсталация“: Комитетът предлага след „отработено гориво“ да се добавят „радиоактивни отпадъци“.

⁽⁸⁾ ОВ С 175, 28.7.2009 г., стр. 1—7.

⁽⁹⁾ Вж. документа на подгрупа „Хармонизиране“ на Европейския форум за ядрена енергия относно предложението за европейска директива за ядрената безопасност.

⁽⁷⁾ Международна конвенция, договорена в рамките на Икономическата комисия за Европа на ООН (ИКЕ-ООН). Тя е подписана от 40 от 55-те държави, участващи в ИКЕ-ООН.

5.3.2 Определение (8) „регулаторен орган“: Комитетът приканва Комисията да използва дословно определението, дадено в „Кратък речник на безопасността“, издаден през 2007 г.: „Орган или мрежа от органи, на които правителствата на дадена държава е предоставило законови правомощия да ръководят регулаторния процес, включително да издават лицензи, и следователно да регламентират ядрената безопасност, радиологичната безопасност, безопасността на радиоактивните отпадъци и безопасността на транспорта.“

5.3.3 Определение (10) „нови енергийни реактори“: Комитетът би предпочел да се спомене изграждането на инсталации след влизане в сила на настоящата директива. Промените на началните етапи на строителния процес могат да бъдат извършени от притежателите на лицензи. За сметка на това всяка промяна след завършване на строителството ще бъде по-трудно осъществима, ако инсталацията не е проектирана и строена за съответната цел. Особеното положение на някои централи, чийто строеж е спрял и трябва да бъде възобновен, кара Комитетът да предложи следната редакция: „**нови енергийни реактори**“, **енергийни реактори, чието изграждане е разрешено (или възобновено след спиране на строежа за срок най-малко от 5 години) след влизането в сила на настоящата директива**“.

5.4 Член 3

5.4.1 Комитетът предлага този член да бъде формулиран, като първо се уточни рамката, която е общият аспект на безопасността, а после и отговорността, свързана с прилагането. Той предлага в този член да се включи възможността за отнемане на лицензи в случай на нарушения, тъй като това е част от общата рамка и засилва авторитета на регулаторния орган. Следователно отпада необходимостта от член 8. Комитетът припомня, че Комисията има право да провери качеството на транспонирането на директивата и възможност при необходимост да започне процедура за нарушение срещу държавата-членка, която не спазва принципите на директивата.

5.4.2 Член 3 се изменя, както следва:

1. „Държавите-членки създават и поддържат законодателна и регулаторна рамка за управление на безопасността на ядрените инсталации. Тя включва национални изисквания за безопасност, система за лицензиране и контрол на ядрени инсталации, както и забрана на тяхната експлоатация без лицензия, система за регулаторен надзор и необходимите мерки за прилагане, включително мерки, които се отнасят до прекратяване и отнемане на лицензиите. Следва да се подчертае, че регулаторният орган има правото да отнема лицензия за експлоатация в случай на сериозни или повторни нарушения на правилата за безопасност на ядрените инсталации.“
2. „Държавите-членки гарантират, че главната отговорност за безопасността на ядрени инсталации се носи от притежателя на лицензията под контрола на регулаторния орган през целия експлоатационен срок на ядрената инсталация, докато престане да бъде обект на регулаторен контрол.“

Тази отговорност на притежателя на лицензията не може да бъде делегирана. Мерките, свързани с управлението и контрола върху безопасността, които трябва да бъдат приложени в ядрените инсталации, следва да бъдат предложени от притежателя на лицензия и представени за одобрение от регулаторния орган. Те се прилагат от притежателя на лицензията под контрола на регулаторния орган.“

5.5 Член 4, параграф 1

5.5.1 Комитетът държи много на независимостта на регулаторния орган и предпочита следната редакция на текста: „Държавите-членки гарантират, че регулаторният орган, чиято цел е свързана изключително с безопасността, е действително независим от всички органи, които имат за задача да подкрепят или експлоатират ядрени инсталации. Той трябва да е свободен от всякакво влияние, което може да се отрази на неговата регулаторна дейност.“ Споменаването на органи, които „разясняват ползите за обществото“ е излишно във връзка с идеята за подкрепа на ядрената енергия и ако се запази, следва да се спомене също и независимостта по отношение на органите, които се борят срещу използването на ядрена енергия.

5.6 Член 4, параграф 3

Комитетът предлага да се обединят текстовете на член 4, параграф 3 и член 4, параграф 4 от предложението и да се състави следният текст: „Регулаторният орган издава лицензи с оглед на доказателствата, представени от заявителя, за това, че изборът на площадка, проектирането, изграждането, въвеждането в експлоатация, експлоатацията, удължаването на експлоатационния период, квалификацията и числеността на персонала и извеждането от експлоатация отговарят на действащите изисквания, условия и правила за безопасност. Той контролира изпълнението на ангажиментите, поети от притежателя на лицензията по отношение на ядрената безопасност.“

5.7 Член 4

Параграф 4 се заличава и се включва в новия член 4, параграф 3.

5.8 Член 4, параграф 6

Добавя се параграф 6 относно развитието на сътрудничеството между регулаторните органи в рамките на Европейския съюз: „Регулаторните органи на държавите-членки обменят помежду си най-добрите практики за регулиране и развиват общо разбиране за приетите международни изисквания.“

5.9 Член 5

„Прозрачност“: Комитетът подчертава значението на този член в отговор на критиките, които често се отправят към ядрената индустрия по отношение на секретността, и също предвид факта, че **информацията** относно функционирането на ядрените инсталации се отнася до всички държави-членки без изключение, независимо от това дали използват или не тази енергия на своята територия, тъй като предвид трансграничния характер на ядрения риск, те отговарят за защитата на своите граждани.

5.10 Член 6, параграф 1

Комитетът предлага да се уточнят позоваванията на основните принципи на безопасността, определени от МААЕ, и поради това препраща към упоменатото по-горе приложение. Следователно член 6, параграф 1 се изменя, както следва: „По отношение на избора на площадка, проектирането, изграждането, експлоатацията и извеждането от експлоатация на ядрените инсталации, държавите-членки прилагат основните принципи на безопасност, определени от МААЕ (IAEA Safety Fundamentals: Fundamental safety principles, поредица „IAEA Safety Standard“, № SF-1 (2006 г.) и изложени в приложението.“

5.11 Член 6, параграф 2

Този член, в който има недостатъчно ясна препратка към WENRA и групата на високо равнище, създава проблем: по какъв начин държава-членка може да бъде задължена да отчита неопределени бъдещи резултати, свързани със съдържанието и графика, в момента на приемане на директивата? Комитетът предлага този параграф да бъде заличен, тъй като **спазването на основните принципи на безопасност и развитието на една култура на безопасност се променят с времето в зависимост от напредъка на науката и технологията.**

5.12 Член 7

В този член се разглежда въпросът за отговорността на притежателите на лицензи, но тъй като директивата е насочена към държавите-членки, Комитетът предлага аспектите, които не са свързани пряко с ролята на държавите-членки, да бъдат представени в приложението. Следователно член 7 се изменя, както следва:

Задължения на притежателите на лицензи. „Държавите-членки гарантират, че притежателите на лицензи отговарят за проектирането, изграждането, експлоатацията и извеждането от експлоатация на техните ядрени инсталации, в съответствие с разпоредбите, предвидени в член 6.“

5.13 Член 8

Текстът на член 8 е включен в членове 3 и 4 и следователно се заличава на това място.

5.14 Член 10

Заглавието „Приоритет на безопасността“ може да създаде объркване, тъй като внушава представата, че за държавите-членки, които не предприемат по-строги мерки от тези, предвидени в директивата, безопасността не е приоритет, или че самата директива не прави това. Комитетът предлага заглавието да се замени със „Засилване на безопасността“.

5.15 Член 11

Член 11 се отнася до периодичното докладване пред Комисията за въздействието на директивата, нещо, което е необходимо и желателно. Конвенцията за ядрена безопасност вече налага определена периодичност на докладването и според Комитета е целесъобразно всички доклади да се внесат в общ график, за да се опростят процедурите и да се постигне съгласуваност между тях.

Този член се изменя, както следва: „Държавите-членки представят на Комисията доклад относно прилагането на настоящата директива по същото време и със същата периодичност, с която се представят националните доклади на заседанията за разглеждане на договорните страни по Конвенцията относно ядрената безопасност. Въз основа на този доклад Комисията представя на Съвета доклад относно постигнатия напредък в прилагането на настоящата директива, придружен при необходимост от законодателни предложения.“

6. Предложение за приложение към директивата

6.1 С приложението към директивата се цели:

- да се формулират задълженията на ядрените оператори, които директивата не може да наложи, тъй като тя е обвързваща само за държавите-членки;
- на базата на десетте основни принципа на МААЕ да се формулира това, което директивата смята да направи обвързващо за държавите-членки.

6.2 Приложението съдържа шест принципа:

6.2.1 Държавите-членки следва да гарантират, че притежателите на лицензи носят отговорността за безопасността.

6.2.2 Отговорността за безопасността и нейното управление трябва да се определят на най-високото ниво в предприятието.

6.2.3 **Оценяването на безопасността** трябва да започне на началния етап от изграждането на инсталацията и да продължи по време на целия ѝ експлоатационен период.

6.2.4 Държавите-членки следва да се уверят, че ядрените инсталации са оптимизирани, за да съответстват на максималното ниво на безопасност, което може да бъде постигнато.

6.2.5 Държавите-членки следва да гарантират, че са положени всички усилия за **предотвратяване и смекчаване на ядрените инциденти и аварии.**

6.2.6 Държавите-членки, без изключение, следва да се уверят, че са взети мерки по отношение на готовността и реакцията при ядрените аварии, в съответствие с Директива 96/29.

Брюксел, 10 юни 2009 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

ANNEXE

à l'avis TEN/377 du Comité économique et social européen sur la «Proposition de Directive du Conseil (Euratom) établissant un cadre communautaire pour la sûreté nucléaire»

COM(2008) 790 final —2008/0231 (CNS)

ANNEXE À LA DIRECTIVE ⁽¹⁾**OBJECTIF DE SÛRETÉ**

L'objectif fondamental de sûreté est de protéger les travailleurs et le grand public des effets nocifs des rayonnements ionisants pouvant provenir des installations nucléaires.

Afin de garantir la protection des travailleurs et du grand public, le mode de fonctionnement des installations nucléaires doit permettre de respecter les normes de sûreté maximales pouvant raisonnablement être atteintes compte tenu des facteurs économiques et sociaux.

Outre la protection des personnes définie dans les normes de base Euratom (directive 96/29), il convient de prendre des mesures:

- pour limiter les risques de survenue d'événements pouvant entraîner la perte de contrôle du cœur d'un réacteur nucléaire, d'une réaction en chaîne nucléaire ou d'une source radioactive; et
- pour atténuer les conséquences de tels événements s'ils surviennent.

L'objectif fondamental de sûreté doit être pris en compte pour toutes les installations nucléaires et à tous les stades du cycle de vie de l'installation nucléaire.

PRINCIPES DE SÛRETÉ**1. Principe 1: Responsabilité de la sûreté**

Chaque État membre garantit que la responsabilité première de la sûreté d'une installation nucléaire est entre les mains du titulaire de l'autorisation concerné et fait en sorte de s'assurer que tous les titulaires d'autorisations assument leurs responsabilités.

Chaque État membre s'assure que le titulaire d'une autorisation a pris des dispositions pour:

- établir et conserver les compétences nécessaires;
- fournir la formation et l'information adéquates;
- instaurer des procédures et des mécanismes permettant de préserver la sûreté dans toutes les situations;
- vérifier si la conception et la qualité des installations nucléaires sont appropriées;
- garantir la gestion sans danger de tous les matériaux radioactifs utilisés, produits ou stockés;
- garantir l'élimination sans danger de tous les déchets radioactifs générés,

afin de s'acquitter de ses responsabilités en matière de sûreté de l'installation nucléaire.

Ces responsabilités doivent être assumées conformément aux objectifs et exigences de sûreté applicables tels que définis ou approuvés par l'organisme de réglementation et leur respect doit être garanti tout au long de la mise en œuvre d'un système de gestion.

2. Principe 2: Direction et gestion de la sûreté

Chaque entreprise concernée par la sûreté nucléaire doit mettre en place et conserver une direction et une gestion efficaces de la sûreté.

2.1 Ce sont les niveaux les plus élevés de l'entreprise qui sont responsables de la direction de la sûreté. Il convient de mettre en œuvre et de conserver un système de gestion efficace, qui doit intégrer toutes les composantes de la gestion afin que l'élaboration et la mise en œuvre des exigences de sûreté soient cohérentes avec les autres exigences, notamment celles concernant la performance humaine, la qualité et la sécurité, et que la sûreté ne soit pas compromise par d'autres exigences ou revendications.

Le système de gestion doit également garantir la promotion d'une culture de la sûreté, l'évaluation régulière des performances en matière de sûreté et l'application des leçons tirées de l'expérience.

⁽¹⁾ Ce texte reprend une partie du document du sous-groupe «Harmonisation» du Forum Européen sur l'énergie nucléaire concernant la proposition de directive européenne sur la sûreté nucléaire.

2.2 Le système de gestion intègre une culture de la sûreté qui préside aux attitudes et comportements en matière de sûreté de tous les individus et entreprises concernés. La culture de la sûreté inclut:

- l'engagement individuel et collectif envers la sûreté de la part de la direction, des cadres et du personnel à tous les niveaux;
- la responsabilité des entreprises et des individus en matière de sûreté à tous les niveaux;
- des mesures visant à encourager la curiosité et l'apprentissage et à décourager la suffisance en matière de sûreté.

2.3 Le système de gestion reconnaît les nombreuses interactions des individus, à tous les niveaux, avec la technologie et les entreprises. Pour prévenir les erreurs humaines et organisationnelles ayant des conséquences sur le plan de la sûreté, il convient de tenir compte des facteurs humains et d'encourager les bons résultats et les bonnes pratiques.

3. Principe 3: Évaluation de la sûreté

Des évaluations complètes et systématiques de la sûreté sont réalisées avant la construction et la mise en service d'une installation nucléaire et tout au long de son cycle de vie. Il convient d'adopter une approche progressive tenant compte du degré de risques potentiels de l'installation nucléaire concernée.

3.1 L'organisme de réglementation exige une évaluation de la sûreté nucléaire de la part de toutes les installations nucléaires, en respectant une approche progressive. Cette évaluation de la sûreté comprend l'analyse systématique du fonctionnement normal et de ses effets, ainsi que des éventuelles survenues de problèmes et de leurs conséquences. Les évaluations de la sûreté couvrent les mesures de sûreté nécessaires pour le contrôle des risques; la conception et les mesures de sûreté étudiées sont évaluées pour prouver qu'elles remplissent les fonctions de sûreté qui leur sont assignées. Lorsque des mesures de contrôle ou des actions spécifiques de la part de l'exploitant sont nécessaires pour maintenir la sûreté, une évaluation initiale de la sûreté est réalisée pour vérifier que les dispositifs mis en œuvre sont solides et fiables. Un État membre ne délivre l'autorisation pour une installation nucléaire que lorsqu'il a été démontré auprès de l'organisme de réglementation que les mesures de sûreté proposées par le titulaire sont adéquates.

3.2 L'évaluation de sûreté requise est répétée en totalité ou en partie si nécessaire ultérieurement dans la conduite des opérations afin de prendre en compte les circonstances nouvelles (telles que l'application de nouvelles normes ou de nouveautés scientifiques ou technologiques), le retour d'information des expériences tirées de l'exploitation du site en cours, les modifications éventuelles et les effets du vieillissement. Dans le cas d'une exploitation sur une longue période, les évaluations sont révisées et répétées aussi souvent que nécessaire. La poursuite de l'exploitation est alors conditionnée à ces réévaluations qui prouvent que les mesures de sûreté demeurent adéquates.

3.3 Dans le cadre de l'évaluation de sûreté requise, il convient d'identifier et d'analyser les éléments précurseurs d'accidents (événements amorceurs pouvant conduire aux conditions de l'accident) et de prendre des mesures pour empêcher la survenue d'accidents.

3.4 Afin d'améliorer encore la sûreté, il convient d'instaurer dans chaque installation des procédures pour le retour d'information et l'analyse des expériences en cours, y compris en ce qui concerne les événements amorceurs, les éléments précurseurs d'accidents, les quasi-incidents, les accidents et les actions non autorisées, de façon à en tirer des leçons, à partager les expériences et à s'y conformer.

4. Principe 4: Optimisation de la sûreté

Les États membres s'assurent que les installations nucléaires sont optimisées pour répondre au niveau de sûreté maximal pouvant raisonnablement être atteint en pratique sans limiter leur fonctionnement outre mesure.

4.1 L'optimisation de la sûreté implique de réaliser une estimation de l'importance relative de différents facteurs, notamment:

- La probabilité de survenue d'évènements prévisibles et les conséquences qui en découlent;
- L'ampleur et la répartition des doses d'irradiation;
- Les facteurs économiques, sociaux et environnementaux découlant des risques d'irradiation;
- L'optimisation de la sûreté implique également de recourir aux bonnes pratiques et au bon sens dans la mesure du possible au quotidien.

5. Principe 5: Prévention et atténuation

Chaque État membre s'assure que tous les efforts sont mis en œuvre, dans la pratique, pour prévenir et atténuer les incidents et accidents nucléaires dans ses installations nucléaires.

5.1 Chaque État membre s'assure que les titulaires d'autorisations mettent en œuvre tous les efforts pratiques:

- pour empêcher la survenue de situations anormales ou d'incidents pouvant entraîner une perte de contrôle;
- pour empêcher l'intensification de toute situation anormale ou incident éventuel; et
- pour atténuer tout effet nocif d'un accident

en appliquant le principe de «défense en profondeur».

5.2 L'application du principe de «défense en profondeur» garantit qu'aucun problème technique, humain ou organisationnel ne peut avoir d'effets nocifs et que la probabilité est très faible de voir se combiner plusieurs erreurs pouvant avoir d'importants effets nocifs.

5.3 Le principe de «défense en profondeur» est mis en œuvre en associant plusieurs niveaux de protection consécutifs et indépendants qui devraient tous faillir avant qu'apparaissent les premiers effets nocifs pour les travailleurs ou le grand public. Les niveaux de défense en profondeur incluent:

- a) un choix adéquat du site;
- b) une conception adéquate de l'installation nucléaire, consistant en:
 - une qualité élevée de conception et de construction;
 - une fiabilité élevée des composants et de l'équipement;
 - des systèmes de contrôle, de limitation et de protection et des dispositifs de surveillance;
 - une association adéquate de mesures de sûreté étudiées;
- c) une organisation adéquate dotée de:
 - un système de gestion efficace, avec un fort engagement des cadres envers la culture de la sûreté;
 - procédures et pratiques opérationnelles globales;
 - procédures de gestion globale des accidents;
 - dispositifs de réaction à l'urgence.

6. Principe 6: Capacité de réaction et de réponse à l'urgence

Les États membres s'assurent que les dispositions sont prises en matière de capacité de réaction et de réponse à l'urgence pour les accidents nucléaires, conformément à la directive 96/29.
